

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

20 Vtrùm obligatio voti habentis tacitam vel expressam conditionem cesset, si conditio tollatur per vim vel fraudem vouentis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Doctorum, Nauarri, de rectoribus qu. 3. monit. 12. Siluestri Religio 6. num. 10. Armilla v. Religio n. 25. & aliorum. Ratio est, quia obligatio horum votorum est de essentia Religionis, vt aperte colligitur ex cap. Cùm ad Monasterium. Vnde cùm per Episcopatum non desinat esse Religiosus, non soluitur his votis.

Deinde quia necesse non est, Religiosum Episcopum factum, esse dominum suæ portionis: satis est vt habeat administrationem, qualem Canonones illi permittunt, tum ad suam sustentationem, tum ad pias causas: hæc enim administratio sufficit ad tales actus. Ius autem successionis non acquirit per Episcopatum; nam illud etiam antè habebat, existens Monachus, vt constat ex cap. 9. Si qua mulier. 19. qu. 3. & ex L. Deo nobis. C. de Episc. & Cler. sed per Episcopatum fit, vt si quid in posterum acquirat, id cedat non Monasterio, sicut antè, sed ipsius Ecclesiæ: & hoc est quod disponitur cap. Statutum. Quòd si ipse sit ex Ordine mendicantium, extinctum quidem aliquo modo fuit ius successionis, sed per Episcopatum reuiuiscit in commodum Ecclesiæ ipsius, ita vt Ecclesiæ habeat dominium rei sic acquisitæ, & ipse administrationem. Vide Siluestrum Religio 4. quæst. 10.

144
Ad argu-
menta.
Status re-
lig. potest
toll. ab ho-
mine.

Alias con-
secrationes
toll. posse.

Quid con-
secratio &
benedictio.

145
Ad ar-
gumenta
aliorum.

Ad argumentum D. Thomæ, Negandum est, statum religiosum non posse auferri ab homine: hic enim status non in aliqua consecratione distincta ab obligatione votorum consistit, vt supponit argumentum, sed in ipsa votorum obligatione. vnde cùm obligatio huius voti possit auferri ab homine, (vt patet in voto sacris Ordinibus annexo) etiam consecratio illa, quæ est per votum. Quod confirmatur exemplo aliorum, quæ sic Deo consecrantur, (vt sunt omnia, quæ ex voto offeruntur) quæ tamen ex causa ad vsus profanos conuerti possunt. Sic etiam panes propositionis etiam Deo essent consecrati, & soli sacerdotes iis vesci possent; tamen in necessitate Dauid & socij illis vti fuere. Idem sepe factum in armis, vestibus Deo oblatis, in terra consecrata, & similibus. Ad- do, valde probabile esse, etiam alias consecrationes ab Ecclesiâ institutas, à rebus consecratis & benedictis tolli posse eiusdem Ecclesiæ auctoritate, rebus ipsis saluis manentibus; vt in templis, altaribus, calicibus, aqua benedicta, vestibus sacris, & similibus. Cur enim Ecclesiâ non possit constituere vt templum consecratum amittat consecrationem dum polluitur vel profanatur: aut calix dum à fabro malleo tangitur? vel etiam vt consecratio non duret nisi ad certum tempus, & tunc per se euanescat? omnis enim talis benedictio & consecratio non videtur esse aliud quàm deputatio ad vsum sacrum, cum inuocatione diuinæ virtutis & assistentiæ vel ad debitum vsum, vel ad excitandam reuerentiam, & deuotionem, vel ad consequendum finem nostrarum precum: nam duo illa abundè sufficiunt vt res dicatur consecrata, & sacra. nec alia ratione videtur Ecclesiâ posse rei sanctitatem conferre extra Sacramentum: atqui illa, nimirum deputatio & inuocatio, non habent vim nec durationem, nisi secundum intentionem deputantis & inuocantis.

Ad aliorum argumenta:

Ad primum respondet D. Thomas, negando nihil esse, quo continentia possit compensari: oratio enim & contemplatio multò est præstantior,

cùm sit finis continentia; & tamen votum horum potest relaxari. Adde, aliam esse Scripturæ mentem: non enim continentiam ceteris virtutibus, sed talentis auri præferit.

Ad secundum: Etiam in voto simplici est traditio sui, non tantum promissio; quia per votum simplex castitatis homo statim tenetur ad omnia ea, ad quæ per votum castitatis solemne. Imò per vota simplicia potest quis fieri verus Religiosus, si Sedes Apostolica ad hunc finem ea acceptet, vt infra cap. 4. r. n. 8. ostendemus. Vnde verum non est, votum simplex se habere ad solemne sicut sponsalia ad matrimonium; nisi loquamur de certo & particulari illo voto simplici, quo quis vouet se fore Religiosum: hoc enim ad vota solemnia se habet vt sponsalia ad matrimonium, & de hoc intelligendus est D. Thomas art. 11.

Ad tertium: Non est certum, Hirtacum petiisse ab Apostolo vt cum Iphigenia dispenseret, vt Caietanus & alij testantur. Deinde si petiit, non videtur sincero animo promississe conuersionem. Denique illis initiis Ecclesiæ fortè non erat expediens.

Ad quartum: Negandum est illum habiturum duas vxores viuas: nam prior defuit esse vxor, per professionem Religionis soluto vinculo coniugali.

Ad quintum: Non est absurdum, sed probabilius quàm oppositum, Pontificem ex causa posse dispensare in matrimonio rato non consummato. Ita tenent communiter Doctores Canonum & Legum, Nauarrus cap. 22. num. 21. non condicit Paulum III. & Pium IV. ter vel quater se petente dispensasse. Caietanus tom. 1. Opusc. 28. dicit Pontifices suo tempore sepe dispensasse. Henriquez, de matrimonio cap. 8. num. 11. dicit Gregorium XIII. dispensasse vno die cum vndecim. sed plura de hoc dicenda tractatu de matrimonio.

D V B I T A T I O XX.

Vtrum obligatio voti habentis tacitam vel expressam conditionem cesset, si conditio tollatur per vim vel fraudem vouentis?

Verbi gratia, Vouit aliquis Deo & Superiori, perpetuò seruire in Hospitali, vel Monasterio, sub hac tacita vel expressa conditione, Si Superior me voluerit retinere; & Superior hoc votum legitime acceptauit; Queritur, Vtrum obligatio voti cesset, si ipse de industria malè seruiendo, damna suppellectili inferendo, & omnia turbando dimissionem extorserit.

Pars affirmans probari potest, Primò, Quia si Probatio Superior talem dimitteret sponte sua; ille ad nihil ampliùs teneretur, etiam si nulla causa dimissionis subesset; idque ob tacitam conditionem, quæ voto ipsius subest: ergo similiter in casu proposito liber erit, cùm absolute dimittatur.

Secundò, Illud votum habebat tacitam conditionem, Si me retinere voluerit: ergo si retinere noluerit, & dimiserit, ero liber. Conseq. probatur, Quia non refert ex qua causa proueniat quòd noluit retinere, quando reuera liberè dimittit.

Sed contrarium videtur omnino tenendum, scilicet talem non esse tutum, nisi paratus sit impedi-

In voto aliquo simplici etiam est traditio.

146
Potest dispensare in matrimonio rato non consummato.

147

148
Contrarium tenendum.

pedimenta per militiam posita tollere, & rursus ad obsequium præstandum se offerat, si Superior velit eum admittere. Ita expressè docet Richardus in 4. dist. 38. ar. 5. qu. 3. Siluest. *Votum 2. qu. est. 2. Angelus v. *Votum 1. num. 10. & alij.**

Probatür Primò, Si aliquid elocare operam ad decennium certo pretio, sub hac conditione, si ille me volet in domo sua retinere, & postea male agerem, eo sine ut me domo sua eiciat, vel conuictis aut minis id extorquerem, nemo censeret me liberum, nisi rursus offerrem me ad præstandum contractum promissa emédatione, quia fraus & iniuria nemini debent patrocinari: & sicut contractus debent esse liberi, ita etiam distractus, seu contractuum dissolutiones. atqui hic noster casus est planè similis: non enim minor libertas requiritur ad condonationem voti & talis promissionis, quam ad dissolutionem alterius contractus.

Secundò, Si hac forma votum conciperem, *Voueo Deo & tibi Prælo perpetuum obsequium in hoc Monasterio, si me yolés retinere; ita tamen ut si fraude, minis, aliòve modo dimissionem extorfero, nolim ulterius obligari; imprudenter & irreligiosè conceptum censeretur, nec Prælati vellet acceptare: atqui hoc modo intelligi deberet, si quis modus tollendæ conditionis, & obtinendæ missionis ad liberationem sufficeret.*

Tertiò, Qui illo modo vouet, non minùs obligatur ex parte sua, quam si nulla talis conditio subesset: non enim illa conditio additur ut ipse vouens minùs sit obstrictus, aut faciliùs obligationem possit excutere, sed ut Prælo sit integrum, si aliquando deprehenderit ipsius obsequium minùs esse necessarium vel vtile, illum dimittere. atqui si illa conditio abesset, & eo modo dimissionem extorqueres, nemo te censeret liberum, nisi rursus te paratum exhibeas: ergo nec apposita tali conditione liber eris.

149

Quartò, Qui minis & fraudibus nictur extorquere dimissionem, facit iniuriam Prælo & Monasterio, adimendo illi libertatem, quam habere debet ad talem actum, & cogendo ad id quod aliàs nollet: ergo tenetur illum restituere in priorem statum, reddita libertate ut faciat quod bonum illi videbitur, hoc autem fieri non potest, nisi paratus sit rursus ad obsequium recipi, & quantum in se est, omnia reddere infecta, ea in statum priorem reuocando. Confirmatur, quia quicumque per iniuriam cogit alterum ad aliquem contractum vel distractum, tenetur illum restituere suæ libertati, & paratum se exhibere ad omnia reducenda in priorem statum, ut omnes Doctores docent: de quo vide supra cap. 17. dubit. 6. at in tali voto, inter Prælatum & vouentem est aliquis contractus, & hic cogit illum per iniuriam ad contractum dissoluendum: ergo. Nec refert utrùm cogat per metum grauem, an leuem, modò iniuria sit causa sine qua alter nollet dissoluere. Pari modo qui per iniuriam extorquet ab aliquo condonationem eius rei, quam illi debet ex iustitia, vel alia stricta obligatione, non liberatur, nisi illum restituat suæ libertati, ut liberè condonet: at iste vouens ex iustitia tenetur manere; & extorquet dimissionem per iniuriam: ergo non liberatur, &c.

Vouens finem, vouet tacitè media.

Quintò, Qui vouet aliquem finem, censetur tacitè etiam vouere media ad illum finem necessaria, ut per se patet: atqui medium necessarium

est, non potèrè directè impedimenta implendi voti, & si posueris, ea tollere quantum potes: ergo qui vouit perpetuum obsequium in Monasterio, si directè aliqua impedimenta obiecerit, tenetur ea pro sua virili tollere; ac proinde mutatis moribus se rursus exhibere.

Dices, Id esse verum ante dimissionem, quando votum principale adhuc obligat: secus quando sublatum est per dispensationem.

Respondeo, Certum est, hoc votum non posse tolli per dispensationem; quia non subest iusta causa, uti supponimus, cuius defectu omnis dispensatio est irrita. Per irritationem tamen, vel potius desitionem conditionis, sub qua factum est, tolli potest: sed cum hæc per iniuriam extorta sit, non potest ita tollere votum ut cesset omnis obligatio; nec potest alterum reddere securum, nisi paratus sit omnia in priorem statum reducere. Sicut si aliquid mihi vel tertio in meum fauorem promissisti, & cogas me ad condonationem, non liberaris, ut antè dictum est.

Sextò, Talis non videtur posse verè pœnitere coram Deo, nisi paratus sit sarcire iniuriam, quam intulit Monasterio & Prælo, utendo modis illis iniquis, & ita se ab obsequio promisso subtrahendo: præsertim cum ei lege iustitiæ, vel quasi iustitiæ esset obstrictus; nam fides est pars quædam iustitiæ, ut supra cap. 18. dubit. 8. ostensum est. Hoc enim habet omnis iniuria, ut non possimus de ea pœnitere sicut oportet ad salutem, nisi parati simus illam reparare vel tollere, si alter velit. Idem dico de iniuria facta Deo, cogendo Prælatum condonare quod ipsi promiserat: sed iniuria ista non potest sarciri nisi dolendo ex animo de eo quod factum est, & paratum se exhibendo ad omnia in integrum reuocanda quantum fieri potest.

Denique, Omnis promissio facta alicui sub conditione posita in arbitrio tertij, ita interpretanda est, ut illi tertio debeat relinqui libertas ut conditionem ponat, vel tollat; & si promissor cogat ad tollendam conditionem, non censetur idcirco liber. v. g. promissisti puellæ nuptias, si parens eius consenserit; deinde cogis parentem ut non consentiat; non ideo censendus es liber; quia non sic ab initio conditionem intellexisti. Item omnis conditio ita interpretanda est, ut non det occasionem violandi voti vel contractus: atqui daretur maxima occasio violandi, si ita intelligeretur ut posset huiusmodi malis artibus enerti: ergo, &c.

Ad Primum: Prælati eo casu dimittit quidem absolutè, sed coactè, non liberè: at quæ vi vel metu facta sunt, in irritum reuocanda sunt; cap. 2. de iis quæ vi.

Ad Secundum: Idè illa dimissio est valida, quia sponte facta; tollitur enim illa conditio, quæ tacitè inerat, omnino liberè: hic autem extorta est per iniuriam. Ad probat. conseq. Maximi refert à qua causa proueniat consensus in omni contractu: si enim extorqueatur per iniuriam, contractus est irritus, vel in irritum reuocabilis; & qui extorsit, tenetur reducere omnia ad priorem statum, si alter velit. Neque verum est, hunc liberè dimitti ea libertate, quæ sufficit ut actus sit omnino validus, reddatque alterum securum, ut patet in condonationibus simili modo extortis.

Peres, Quid si talis non solum vouit obsequium & famulatum, sed etiam conuentiam

150
*Obiecti.**Resp.*

151

Ad argum.

152

per-

perpetuam, sub eadem tacita vel expressa conditione; Vtrum dimissione extorta teneatur adhuc voto castitatis?

*Quid si
vovit et-
iam conti-
nentiam.*

Respondeo, Probabile est non teneri immediatè hoc voto; quia mens ipsius non videtur fuisse ad hanc se obstringere, nisi maneret in Monasterij obsequio; non autem si contingeret illum dimitti. Teneatur tamen mediatè, quatenus obligatur se rursus exhibere; vt recipiatur ad præstandum serui & bona fide famulatum, quem promisit. vbi enim receptus fue-

rit, rursus tenebitur vi prioris voti.

Contrarium tamen videri possit probabilius, quia conditio sub qua promisit, non fuit sublata eo modo, quo debuit vt votum cessaret: mens enim vouentis erat se obligare, nisi sponte ipsium Superior dimitteret, seu quamdiu illum sponte retinere vellet: atqui nunc illum non dimisit sponte, sed coactus ab ipso per iniuriam; & adhuc cupit illum retinere quantum est ex parte sua: ergo conditio non est sublata eo modo, quo debebat tolli; ac proinde manet obligatio.

C A P V T X L I.

De Statu Religioso.

Constat Dubitationibus 15.

Explicato voto, sequitur vt dicamus de statu religioso, de quo D. Thomas q. 186. & tribus sequentibus. Tamen quia hic status totus constat voto, commodissimè hoc loco tractabitur.

Status Episcoporum in tractatu de Sacramento Ordinis explicandus.

DUBITATIO I.

*Quenam requirantur ad statum
religiosum.*

*1
Quid sta-
tus, &
quotuplex.*

NOTANDUM Primò, Nomen *status* in proposito dupliciter accipi. Primò; Generatim: sic quævis vitæ conditio, in qua homo ad tempus vel perpetuò persistat & permanet, *status* dicitur; vt status innocentia, status legis naturæ, status legis Moysiacæ & Evangelicæ; status huius vitæ, & vitæ futuræ; status beatorum, & status damnatorum; status incipientium, proficientium, perfectorum; status Ecclesiasticus, & status sæcularis; status seruorum & liberorum; viduarum, & virginum, &c. Vide Caietanum quæst. 183. art. 1. Secundò, Strictè, pro conditione vitæ immobili, per quam alteri obstricti sumus: hoc enim nomen quædam firmitatem denotat, vt docet D. Thomas q. 183. art. 1. & passim alij Doctores. Hoc modo D. Thomas constituit tantum tres status in Ecclesia, Episcoporum, Religiosorum, & conjugatorum; Episcopi enim perpetuo vinculo obstricti sunt obsequio suæ Ecclesiæ: Religiosi obsequio diuino: coniuges obsequio mutuo, ex his duo sunt spirituales, & vocantur status perfectionis: tertius est sæcularis.

*Tres sta-
tus.*

*2
Religionis
nomen tri-
pliciter ac-
cipitur.*

Notandum Secundò, Nomen *religionis* tripliciter accipi. Primò, Pro virtute qua Deus colitur, de qua supra cap. 36. Secundò, Pro formula cultus diuini omnibus communi, vel pro talis formula professione, per quam homo mancipatur obsequio diuino quantum præcisè necessarium est ad salutem; qualis est modò religio Christiana, & olim religio Iudaica. Tertio, Pro peculiari quadam formula & professione, per quam homo ex libera sua electione penitus obsequio

diuino mancipatur. hæc supponit omnia ad quæ obligat communis religio Christiana, & propriè includit aliqua alia, quæ maximè ad perfectionem conducunt. vnde peculiari ratione vindicatur sibi nomen Religionis. huius professores propriè dicuntur *Religiosi*; quasi toto diuino cultui *Religiosi* addicti. Dionysius de Ecclesiastica hierarchia cap. 6. dicit eos à *suis ducibus*, id est, ab Aposto-
*Cur dicti
lis appellatos de egr. d. r. a puro Dei obsequio & cul-
tu eodem nomine vocat illos Philo in lib. de Con-
templatione; idque ob duas causas, vt ibi insinuat:
tum quia cultui & obsequio Numinis penitus
dediti; tum quia toti sunt in animo suo curando &
virtutibus excolendo. de egr. d. p. enim duo signifi-
cat, colere & curare, seu mederi, eodemque modo
vsurpatur apud Græcos, quo hæc apud Latinos.
Vocati sunt etiam ab Apostolis *Monachi*, teste
Dionysio supra, à *vita inuisibili & singulari, qua
in Deiformem monadem colliguntur & perficiuntur.*
Dicuntur etiam *anachoræ* à D. Basilio & aliis, id
est, *exercitiores*, quia eorum munus est, se in virtu-
tis palæstra exercere. Hinc *anachoræ* eiusdem
Basilij, quæ ad instructionem Monachorum perti-
nent. Nomen tamen *Monachi* propriè non con-
uenit omnibus Religiosis, sed solis vitæ contem-
platiuæ deditis: non enim Mendicantes propriè
sunt Monachi, cum assiduè inter homines ver-
sentur, & multò minus qui ex instituto sunt Cle-
rici seu sacerdotes, vt sunt Canonici regulares, &
Religiosi Societatis I. s. v. alia enim est Religio
Clericorum, alia Monachorum, vt constat ex
cap. Licet. 18. de Regularibus, cap. Nullus. 1. &
cap. 2. Mandamus. 19. qu. 3. & aliis multis Iuri-
bus. in fauoribus tamen, nomine Monachorum
veniunt omnes Religiosi, vt docet Panormitanus
in cap. Ex parte. 2. de postulat. Prælat. & alij Do-
ctores.*

Vulgò in Italia, Hispania, & Gallia vocantur *Patres*.
Patres; quod nomen potius est benevolentia
& charitatis, quam honoris. nam etiam laicis
Religiosorum à sæcularibus tribuitur. vnde et-
iam laicis sacerdotibus, & in primis Pa-
rochis tribui possit; tamen honoris causâ hi po-
tius vocantur domini quam Patres, sicut & Ma-
gnatum filij, patres suos dominos vocant. Itaque
Religiosis, qui in plebem & pauperes quolibet
parentum affectum & officia præstant, & magis amo-